

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

Dış Ticaret İstatistiklerine İlişkin Metaveri Açıklamaları

1. Verinin yasal dayanağı;

Dış ticaret istatistiklerine ilişkin verilerin yasal dayanağı, Dış ticaret istatistiklerine ilişkin verilerin yasal dayanağı, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu, Gümrük Yönetmeliği, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ve ilgili diğer gümrük ve dış ticaret mevzuatıdır.

2. Verinin kaynağı;

Dış ticaret istatistiklerine ilişkin verilerin temel kaynağı, gümrük mevzuatına göre ihracatçılar/ihtalatçılar veya temsilcileri tarafından düzenlenen gümrük beyannamelerinin tescil edildiği, Bakanlığımızca kullanılan **BİLGE** (Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri) programıdır.

Söz konusu uygulama programı vasıtasıyla elde edilen, gümrük işlemleri tamamlanarak;

- Veri Ambarına aktarılan dış ticaret istatistikleri Bakanlığımız idari kayıtlarından,
- RİP kapsamındaki resmi dış ticaret istatistikleri ise, Bakanlığımız ve TÜİK tarafından veri doğrulama ve düzeltme işlemi yapılan idari kayıtlarımızdan ve TÜİK tarafından anket usulü ile derlenen (enerji verileri kullanılarak analiz edilen) verilerden

oluşmaktadır.

Laboratuvar istatistikleri verilerinin kaynağı Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlükleri bağlantısı Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa ve Mersin Laboratuvar Müdürlükleri olup Gümrük Laboratuvarlarının Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin 7/ğ maddesine istinaden düzenlenen ve her ay Bakanlığımız Merkez Teşkilatı'na düzenli olarak iletilen laboratuvarlar aylık faaliyetleridir.

Gümrük Müşavirleri Bilgi Sistemi, Merkezi Bilge Kullanıcı Programı, Yetkili Gümrük Müşavir Sistemi kullanılan programlar arasındadır.

Fikri ve sınai mülkiyet haklarının gümrüklerde korunmasına ilişkin Bakanlığımıza yapılan başvuru istatistiklerine dair verilerin kaynağı, Bakanlığımız intranet sayfasından ulaşılan "Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Programı"dır.

3. Veriye ilişkin önemli tanımlar, kavramlar ve anahtar kelimeler;

İhracat: İhracat, bir ülke sınırları içerisinde serbest dolaşımda bulunan malların başka ülkelere satılmasını/gönderilmesini ifade eder.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

İthalat: Bir malın, yürürlükteki ithalat mevzuatı ile gümrük mevzuatına uygun şekilde başka ülkelerden veya serbest bölgelerden Türkiye gümrük bölgesine sokulmasını veya mevzuat gereği ithalat olarak kabul edilecek başka sair giriş ve işlemleri ifade eder.

Ülke: Dış ticaret istatistikleri açısından ülke; ihracat için malın tüketileceği, bilinmiyorsa gideceği bilinen son ülke (varış ülkesi), ithalat için ise malın menşe ülkesini ifade eder.

Fasıl: Fasıl, bölümlerden daha alt düzeyde ve bölümlere nazaran daha çok birbirine benzeyen aynı nitelikteki eşyaları içine alır ve Armonize Sistem Kodu 'nu oluşturan numaralandırmanın başladığı 6 basamaklı rakamdan oluşan Armonize Sistem Kodunun ilk iki rakamıyla ifade edilir.

İstatistikî Kıymet: Dış Ticaret değerinin para birimi (ABD Doları) cinsinden değeri. İhracatta FOB (Mal Bedeli + İhracatçı ülke sınırına kadar olan masraflar), İthalatta ise CIF (Mal Bedeli + Navlun + Sigorta) şeklindedir.

Gümrük Vergileri: İlgili mevzuat uyarınca eşyanın ithali veya ihracında uygulanan ve gümrük idarelerince tahsili gereken gümrük vergisi, eş etkili vergiler ve mali yüklerin tümünü ifade eder.

Gümrük Müdürlüğü: Gümrük işleminin yapıldığı gümrük idaresini ifade eder.

Bölge Müdürlüğü: Gümrük İşlemlerinin yapıldığı gümrük idaresinin bağlı olduğu Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğünü ifade eder.

Taşıma Şekli: Dış ticarete konu olan eşyanın taşıma şeklini ifade eder.

Sözleşme Şekli: Taraflar arasındaki ticari sözleşme şeklini ifade eder.

Ödeme Şekli: Taraflar arasında yapılan sözleşmede belirtilen ödeme şeklini ifade eder.

Gümrük Beyannamesi: Gümrük idarelerine, yurda girecek veya çıkacak olan, transit yapılmak veya başka bir işleme tabi tutulmak istenen eşyaya ilişkin olarak yapılan yazılı beyan belgesini ifade eder.

Onaylanmış Kişi: Gümrük mevzuatı kapsamında gümrük işlem ve uygulamalarının kolaylaştırılması amacıyla belirlenen basitleştirilmiş usul, uygulama ve yetkilerden yararlanmak üzere Gümrük Yönetmeliğinin 23 ve 24 üncü maddelerde belirlenmiş koşulları sağlayan, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik gerçek ve tüzel kişileri ifade eder.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü: Gümrük yükümlülüklerini yerine getiren, kayıt sistemi düzenli ve izlenebilir olan, mali yeterlilik, emniyet ve güvenlik standartlarına sahip bulunan, kendi oto kontrolünü yapabilen güvenilir firmalara gümrük işlemlerinde birtakım kolaylık ve imtiyazlar tanıyan uluslararası bir statüdür.

Antrepo: Gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın veya izin verildiği durumlarda serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç edilmek kaydıyla konulduğu yeri ifade eder.

Bağlayıcı Tarife Bilgisi: Bağlayıcı Tarife Bilgisi, eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılmasına ilişkin olarak, kişinin yazılı talebi üzerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (Gümrükler Genel Müdürlüğü) veya Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş Gümrük ve Ticaret

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

Bölge Müdürlükleri tarafından (gümrük laboratuvarı bulunan İstanbul, İzmir, Ankara, Mersin, İzmit ve Bursa Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlükleri) verilen idari kararı ifade eder.

Kişi: Gerçek ve tüzel kişiler ile yürürlükteki mevzuatın öngördüğü hallerde, hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte hukuki tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığıdır.

Başvuru sahibi: Bağlayıcı Tarife Bilgisi için gümrük idaresine başvuruda bulunan kişidir.

Hak sahibi: Bağlayıcı Tarife Bilgisinin adına düzenlendiği kişidir.

Gümrük Tarife Cetveli: Bakanlar Kurulunca kabul edilen Türk Gümrük Tarife Cetveli ile tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvelde alt açılımlar ekleyen ve eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen diğer cetvellerdir.

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP): Eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırıldığı yeri gösteren 12 haneli numaradır.

Gümrük Rejimi: Gümrük rejimi deyimi,

- a) Serbest dolaşıma giriş rejimini,
- b) Transit rejimini,
- c) Gümrük antrepo rejimini,
- d) Dâhilde işleme rejimini,
- e) Gümrük kontrolü altında işleme rejimini,
- f) Geçici ithalat rejimini,
- g) Hariçte işleme rejimini,
- h) İhracat rejimini

ifade eder.

Gümrük İşlem Süresi: İhracatta işlem süresi, ihracat beyannamelerinin onaylandığı zamandan başlamak üzere, gümrük müdürlüğüne gerçekleştirilen kontrol ve muayene işlemlerinin bitirilmesine kadar olan süreyi ifade eder. İthalattaki işlem süresi; gümrük beyannamelerinin onaylandığı zamandan başlamak üzere, gümrük müdürlüğüne gerçekleştirilen kontrol ve muayene işlemlerinin bitirilmesi ve ardından vergilerinin ödenmesine kadar olan süreyi ifade eder.

Gümrüksüz Satış Mağazası: Türkiye'ye gelen veya Türkiye'den giden yolcular ile transit yolculara, diplomatik muafiyetten yararlananlara, yabancı basın yayın organlarının yabancı uyruklu mensuplarına, İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı'ndan transit geçen gemilere, yat limanlarına gelip giden veya kışlayan yat ve tekne sahiplerine, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca belirlenecek diğer kişilere satış yapmak üzere tesis edilen ve özel antrepo sayılan yerleri ifade eder.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakkı: “Telif Hakları” veya “Fikri Haklar” diye de anılan “Fikri Mülkiyet”, bir eser üzerinde sahip olunabilecek maddi ve manevi hakların tamamını ve komşu haklarını ifade eder. "Sınai Mülkiyet", genel tanımı ile sanayide ve tarımdaki buluşların, yeniliklerin, yeni tasarımların ve özgün çalışmaların ilk uygulayıcıları adına; ticaret alanında üretilen ve satılan malların üzerlerindeki üretici veya satıcısının ayırt edilmesini sağlayacak işaretlerin sahipleri adına tescil edilmesini ve böylece ilk uygulayıcıların ürünü üretme ve satma hakkına belirli bir süre sahip olmalarını sağlayan gayri maddi bir haktır.

Başvuru sayıları: Gümrük Yönetmeliği'nin 103 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında adı geçen ve Yönetmelik Ek-13'te yer alan “Fikri ve Sınai Hakların İhlali İle İlgili Olarak Gümrük İdaresinin Harekete Geçmesine İlişkin Başvuru Formu” ile elektronik olarak gümrük idaresine “yapılan başvurulardan kabul edilenler” in sayısıdır.

** 01.01.2014 tarihinden itibaren bu kavramın, “toplam başvuru sayısı” olarak düşünülmesi gerekmektedir.*

Gümrük Kapısı: Karayolu, demiryolu, havayolu ve denizyolu ile Türkiye'ye girecek veya Türkiye'den çıkacak yolcular ile eşyanın giriş ve çıkışlarının yapıldığı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen yerleri ifade eder.

Kara Kapısı: Karayolu ile Türkiye'ye girecek veya Türkiye'den çıkacak yolcular ile eşyanın giriş ve çıkışlarının yapıldığı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen yerleri ifade eder.

Uzlaşma: Gümrük idaresi ile yükümlüler arasında ortaya çıkan ihtilafların yargı yoluna başvurulmadan, görüşme yoluyla çözümlenmesini öngören bir müesseseyi ifade eder.

Gümrük Müşaviri: Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasına ilişkin gümrük işlemlerini dolaylı temsil yoluyla takip eden, sonuçlandıran ve kendilerine Bakanlıkça gümrük müşavirliği izin belgesi verilen kişiyi ifade eder.

Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri: Gümrük Genel Tebliği (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği-Seri No 3) kapsamındaki tespit işlemlerini yapan ve sonucunda tespit raporu düzenleyen, Bakanlıkça adına yetki belgesi düzenlenen gerçek kişi veya tüzel kişi ortağı gümrük müşavirini ifade eder.

Gümrük Müşaviri Yardımcısı: Gümrük Müşavir yardımcıları da Gümrük Müşavirinin yanında çalışır ve onun adına gümrükte iş takibinde bulunabilirler.

Gümrük Müşaviri/Yardımcılığı İzin Belgesi: Gümrük Müşaviri ve Gümrük Müşavir Yardımcılarının kullandığı faaliyet alanını gösteren kimlik bilgilerinin yer aldığı belgedir.

Yetki Belgesi: Gümrük Mevzuatında yapılan düzenlemelerle, Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği Belgesi verdiği Gümrük Müşavirlerine, Gümrük İdareleri adına 18 ayrı gümrük işleminin tespit ve raporlamasını yapabilme yetkisi vermiştir.

4. Konu başlıkları;

- 1- Yıllara Göre Dış Ticaret
- 2- Aylara Göre Dış Ticaret

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

- 3- En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıll
- 4- En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıll
- 5- En Fazla İhracat Yapılan 10 Ülke
- 6- En Fazla İthalat Yapılan 10 Ülke
- 7- Komşu Ülkeler İle İhracat
- 8- Komşu Ülkeler İle İthalat
- 9- Ülke Grupları İle İhracat
- 10- Ülke Grupları İle İthalat
- 11- Avrupa Birlięi İle Dış Ticaret
- 12- Bölge Müdürlüklerine Göre Dış Ticaret
- 13- Gümrük Müdürlüklerine Göre Dış Ticaret
- 14- En Fazla İhracat Yapılan 10 Gümrük Müdürlüğü
- 15- En Fazla İthalat Yapılan 10 Gümrük Müdürlüğü
- 16- Ödeme Şekillerine Göre Dış Ticaret
- 17- Taşıma Şekillerine Göre Dış Ticaret
- 18- Gümrük Rejimlerine Göre İhracat
- 19- Gümrük Rejimlerine Göre İthalat
- 20- Yıllara Göre Beyanname Sayıları
- 21- İhracat ve İthalat Yapan Firma Sayıları
- 22- Kara Kapılarına Göre Giriş-Çıkış Yapan Araç Sayıları
- 23- Kara Kapılarına ve Araç Türlerine Göre Araç Giriş-Çıkış Sayıları
- 24- Türlerine Göre Araç Giriş-Çıkış Sayıları
- 25- Kara Kapılarına Göre Yolcu Sayıları
- 26- Gümrük İşlem Süreleri (İhracat)
- 27- Gümrük İşlem Süreleri (İthalat)
- 28- Onaylanmış Kişi Sayıları (A,B,C)
- 29- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sayıları
- 30- Vergi Türüne Göre Tahsil Edilen Gümrük Vergileri
- 31- Yıllara Göre Tahsil Edilen Gümrük Vergileri ve Toplam İçindeki Payı
- 32- Geri Verme-Kaldırma İstatistikleri
- 33- Laboratuvar İstatistikleri
- 34- Gümrük Müşavir ve Yardımcısı Sayıları
- 35- Gümrüksüz Satış Mağazası Sayıları
- 36- Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Çerçevesinde Kabul Edilmiş Başvuru Sayıları
- 37- Bağlayıcı Tarife Bilgisi İstatistikleri

5. Kullanılan simge ve kısaltmalar;

- GTB** : Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
AB : Avrupa Birlięi (EU)
RİP : Resmi İstatistik Programı
MB : Maliye Bakanlığı
MYVG : Merkezi Yönetim Vergi Gelirleri

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

GSM : Gümrüksüz Satış Mağazası
BS : Beyanname Sayısı
NS : Numune Sayısı

6. Verilerin derleme ve güncelleme dönemi;

Dış ticaret istatistikleri aylık olarak derlenmekte ve cari günden 24 saat önceki bilgiler Bakanlık veri ambarına aktarılmaktadır. Verinin başlangıç yılı dış ticaret için 1996 yılı, Gümrük Müşavir ve Yardımcı sayıları için 2000 yılı, Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları kapsamındaki başvuru istatistikleri 2009 yılıdır.

7. Verilere ilişkin önemli açıklamalar ve notlar;

A. RİP Kapsamında,

- a. Gümrük antrepoları, serbest bölgeler, gümrüksüz satış mağazaları Türkiye'nin gümrük sınırları dışı olarak kabul edildiğinden bu yerler ile 3. ülkeler arasında yapılan işlemler dış ticaret istatistikleri içinde yer almamaktadır.
- b. Dış ticaret istatistikleri hesaplamasına,
 - Transit ticaret,
 - Yolcu beraberli eşya (Bavul ticareti),
 - Geçici ithalat ve ihracat,
 - Sınırı geçmeyen mallar,
 - Değeri istatistiksel eşğin altında olan mallar,
 - Para tabanlı altın, tedavüldeki paralar,
 - Kiralanan mallar (finansal kiralama hariç).
 - Tamir gören mallardahil edilmemektedir.

B. Bakanlığımız Veri Ambarı Sistemi aracılığıyla derlenen idari kayıtlar kapsamında,

- a. Antrepo ve Transit Rejimi beyannamelerine ilişkin veriler dış ticaret istatistiklerine dâhil edilmemektedir.
- b. İthalatta eşyanın "Menşe Ülke"si, İhracatta ise eşyanın "Varış Ülke"si esas alınmaktadır.
- c. Dönemi belirtmek için kullanılan tarihlerde ise "Gümrük İstatistik Tarihi" esas alınmaktadır.
- d. Bakanlığımız Veri Ambarındaki ham veriler üzerinde herhangi bir gizleme uygulanmamaktadır.

C. Diğer,

- a. Yetkili Bölge Müdürlüklerince düzenlenmiş olan Bağlayıcı Tarife Bilgileri sayıları derlenirken süresi dolmuş olduğu için veya başka nedenlerle geçersiz hâle gelmiş olanlar da dahil edilmektedir.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

- b. Gümrük Laboratuvarlarına ilişkin bilgiler düzenlenirken Laboratuvar Müdürlüklerince her ay düzenlenen aylık faaliyet raporları dikkate alınmaktadır.
- c. Dış Ticaret işlemlerinin yürütülmesinde sanayici, ihracatçı ve ithalatçılarıımıza müşavirlik hizmeti veren Gümrük Müşavirliği ülkemizde kanunla kurulmuş ilk meslektir. 1909 yılından beri Türk Ticaret hayatında bulunan ve müşterilerine gümrükleme ve lojistik hizmetleri yanında, danışmanlık hizmeti veren, dış ticaretin her aşamasında görev alan ve dış ticaret sektörüne yön veren Gümrük Müşavirleri, Türkiye genelinde Gümrük idarelerinde işlem gören beyannamelerin % 85'ini takip etmektedirler.
- d. Fikri sınai mülkiyet hakları ile ilgili söz konusu veriler, 2009-2010-2011-2012-2013 yılları için kabul edilen başvuru sayılarını göstermektedir. Ancak, 01.04.2013 tarihinden itibaren programda kabul edilen ve reddedilen başvuru sayıları da sorgulanabildiğinden dolayı, 2014 ve daha sonraki yıllar için toplam başvuru sayıları gösterilecektir.

8. Veriyi derleyen ve katkıda bulunan diğer birimler;

Bakanlığımız idari kayıtlarından elde edilen istatistikler, Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından derlenmektedir. Gümrükler Genel Müdürlüğü, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü veri sağlanması hususunda katkıda bulunmaktadırlar. RİP kapsamındaki dış ticaret istatistikleri ise, Bakanlığımız ve TÜİK tarafından koordineli olarak derlenmektedir.

9. Veri kullanım esasları;

RİP kapsamında analiz yapılan dış ticaret istatistiklerinde veri gizleme yöntemleri uygulanmaktadır. Bazı veriler hizmete özel olup kamuoyunun erişimine açılması uygun bulunmamaktadır. Gizlilik politikaları zaman zaman güncellenebilmektedir. İstatistiklerle ilgili, önceden haber verilmeden gizlilik politikasına ilişkin önemli değişiklikler yapılmamaktadır. RİP kapsamında kamuoyuna açıklanan veriler gizli kabul edilmemektedir. Yetkili Bölge Müdürlüklerince Düzenlenmiş olan Bağlayıcı Tarife Bilgilerine Gümrükler Genel Müdürlüğü web sitesindeki "**E-İşlemler**" başlığında yer alan "Bağlayıcı Tarife Bilgisi" ikonu seçilmek suretiyle erişim sağlanabilen uygulamadan sadece eşyanın sınıflandırıldığı GTİP, eşyanın tanımı, BTB'nin referans numarası ve eşyanın resmine ulaşılabilmektedir. Bunun dışındaki bilgiler kamuoyuna açık değildir.